

*Introduktion till VFU
i svenska ht 2023
Del 1 –
om VFU-kursen*

Annika Mindedal

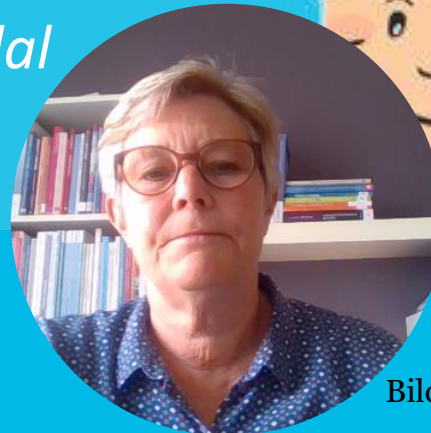

Bild: Shutterstock

Introduktionens innehåll

- Presentation av kursen (Annika)
 - Innehållet i ämneskursen hittills
 - För studenter före, under och efter VFU-perioden
 - VFU-uppgift
 - Kursmål och omdömesformuläret
 - Trepårtssamtal
 - Kartläggningsuppgift
- Presentation av handledarens roll (Carin)
 - Praktiska frågor före, under och efter VFU-perioden

Om Annika Mindedal

- Kursansvarig och examinator
- Lågstadielärare 1984, fil.lic. i didaktik 2011
- Har arbetat i låg- och mellanstadiet, samt som speciallärare i drygt 25 år
- Språkutvecklare och lektor i Katrineholms kommun, ca 10 år
- Universitetsadjunkt, ca 12 år

Lite om innehållet i ämneskursen

Vad våra duktiga studenterna har lärt om hittills i svenska, vilket är en hel del 😊

= den ämneskunskap de förväntas ha med sig

Studenten har lärt sig om:

- Barnlitteratur, litteraturdidaktik och litteraturanalys
- Berättande texter, sakprosa och multimodala texter
- Högläsning och boksamtal
- Att skriva och berätta, att stava
- Poesi och poesiundervisning
- Drama
- Svenska språkets uppbyggnad och ljudstruktur
- Relationen mellan tal och skrift
- Barns talspråksutveckling

Studenten har också lärt sig om:

- Språklig medvetenhet, språklekar, förskoleklassen
- Läsning, läsutveckling och läsundervisning
 - $L = A \times F$, avkodning, läsflyt, läsförståelse (v.45), analys av elevläsning, kartläggning och bedömning...
- Skrivning, skrivutveckling och skrivundervisning
 - $S = I \times B$, inkodning, budskap, stavning, olika texttyper, att själv forma bokstäver och siffror, analys av elevtexter, kartläggning och bedömning...
- Modeller för tidig läs- och skrivinlärning
 - Från ljudmetod (phonics) till helhetsmetod (whole language)
 - Analys av läromedel för läs- och skrivinlärning (F-1)

Dessutom har studenten lärt sig om:

- Garantin för tidiga insatser
 - *Hitta språket*
 - *Nya språket lyfter*
 - *Nationella bedömningsstödet*
 - *Nationella prov*
- Digitalt läsande/skrivande, källkritik, digitala resurser
- Föreläsning om språkutvecklande arbetssätt (v.45)
- Lgr 22 och kursplanen i sve och sva
- Lektionsplanering (se/använd vår planeringsmall)

Studenten deltar med fördel vid genomförande av bedömningsstödet, men bör förstås inte utföra själv!

Före, under och efter VFU- perioden

Att tänka på för er studenter

Inför VFU-veckorna - student

- Läs noga igenom studiehandledningen.
- Se [VFU-guide för studenter](#)
- Se filmerna av VFU-teamet [Inför din VFU](#) (12:34) och [Maxa din VFU](#) (7:26).
- Visa [utdrag ur belastningsregistret](#).
- Kom överens om ett lämpligt arbetsområde för VFU-uppgiften. Gå igenom *överenskommelsen*.
- Skriv ett kort brev om sig själv och VFU-perioden, som handledaren kan dela med elever och vårdnadshavare. Du kan också spela in en kort film.

Under vfu-veckorna - student

- Öva, ta större ansvar än tidigare, våga ta ut ”svängarna” lite mer ... både i och utanför klassrummet.
- Se och lär av din handledare. Fråga om hens didaktiska val. Varför... ?
- Var en god representant för LiU.

Visa att du är engagerad.
Visa att du behärskar innehållet.
Visa att du vill vara med just de här eleverna.

Efter VFU-veckorna - student

Redovisning v.49/50. Zoom i mindre grupper

Redovisa en sammanfattning av lektionsserien med hjälp av en PowerPoint. Ca 10 minuter.

- Utgå från de didaktiska frågorna *vad, hur och varför*.
- Presentera dina lektioner med bilder på material du använt dig av och gärna exempel på elevantster.
- Avsluta med en kort reflektion kring ditt och elevernas lärande.

VFU-uppgiften

Under vecka 46-48

Lektionsserien om minst 5-7 lektioner

Studenten ska *planera, genomföra och följa upp en lektionsserie* som är knuten till svenskämnet och det arbete som pågår i klassen. Följande moment ska ingå i lektionsserien:

- högläsning med någon form av samtal
- elevuppgifter i läsning och skrivning
- estetiska inslag (bild, musik *och* gestaltning/drama).

Sätt in delarna i meningsfulla sammanhang, så det inte blir lösryckta moment!

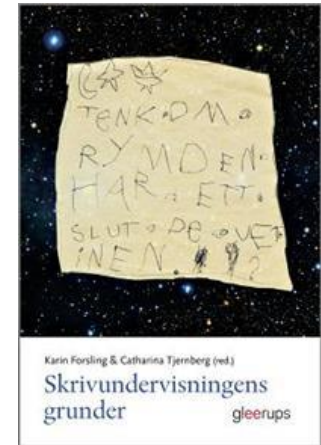
- Involvera gärna flera ämnen så att det blir undervisning med olika ämnen, arbets- och uttrycksformer (läsa, skriva, tala, berätta, skapa...).
- Använd *både* analoga och digitala resurser.
 - men se upp med PowerPoint och glöm inte tavlan!
- Förankra undervisningen i styrdokument, kurslitteratur och det som tagits upp på seminarier.
- Använd planeringsstödet som finns på Lisam
- Se gärna Skolverket + film:
 - [Så använder du läroplanen för förskoleklassen](#)
 - [Så använder du läroplanen för grundskolan](#)
 - [Vad är en kursplan?](#) (2:53)

Teori → praktik

Använd det du läst och lärt under kursens gång och förstås under tidigare kurser.

- Litteratur (artiklar, böcker, läroplanen)
- Filmer och pedagogiska tips m.m. (se Lisam)
- Se lärarhandledningar till aktuella läromedel i klassen.

Några citat ur Lgr 22 del 1 och 2

Skapande och undersökande arbete samt lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper.

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.

Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet.

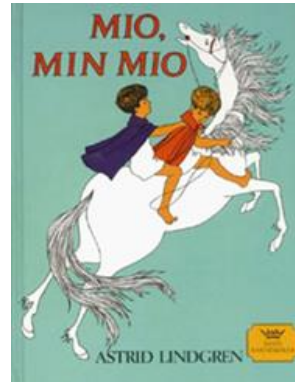

Skrivande och andra språkliga övningar

- Språklekar (t.ex. rim, sammansatta ord)
- Kims lek med saker från boken
- Diktskrivning
- Beskrivningar/efterlysningar

Hemkunskap m.m.

- Baka "brödet som mättar hunger"
- Besöka Junibacken (ta reda på resväg, priser, tidsplan...)

Läsande, samtal och läsförståelsestrategier

- Samtal om olika familjekonstellationer
- Textkopplingar (till andra texter, sig själv och omvärlden)
- Venn-diagram (t.ex. jämföra *Bosse och Mio*)
- Läs andra böcker av Astrid Lindgren

Bild, NO

- Måla Morgonljusets bro
- Skuggspel – Döda skogen
- Bygga "Brunnen som viskar om kvällen"
- Miramis – fakta om hästar

Musik och drama

- Lyssna till [filmmusiken](#)
- Lyssna och röra sig till [Morgonstämning](#) av Grieg (skapa inre bilder av musiken)
- Spela blockflöjt
- Gestalta en sekvens ur boken
- Gestalta olika känslor

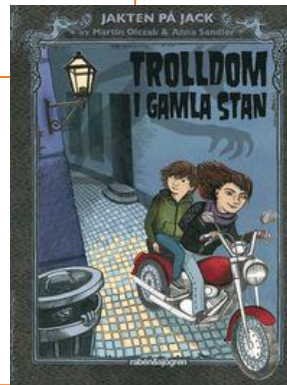

Skrivande och andra språkliga övningar

- Skriva lappar/brev med mottagare
- Skriva egna berättelser och faktatexter
- Skriva och berätta gåtor, hitta på eget slut eller egen fortsättning
- Samla nya ord, kategorisera i ordklasser
- Beskrivningar av karaktärerna, olika väsen
- Använda *BookCreator*

Hemkunskap, idrott m.m.

- Baka pizza, kanelbullar (följa recept)
- Orientering, innebandy (karta...)
- Besöka Gamla Stan, Vasamuseet...

Läsande, samtal och läsförståelsestrategier

- Samtal om olika familjekonstellationer och mycket annat som dyker upp i böckerna
- Textkopplingar, skapa tidslinjer, härleda ord
- Venn-diagram: likhet med egna föräldrar/Jack...
- Läs faktaböcker om olika ämnen och platser som tas upp. Sammanställa multimodalt.

Bild, NO, teknik, SO

- Handstil, blyertsteckningar, grottmålningar, runstenar
- Måla platser/väsen från boken (och skriva om dem)
- Kartkunskap (kompass...)
- Kroppens ben (skelettet)
- Kastanjer (och andra träd)
- Häxor, häxbränning
- Vasaskeppet, sjömän
- Prylar i hemmet (brödrost...)

Musik och drama

- Hårdrock, jazz (*Garageband...*)
- Spela elgitarr
- Gestalta en sekvens ur boken
- Gestalta olika känslor
- Intervju i roll som en karaktär
- Heta stolen (en väljer en karaktär)
- Använda *GreenScreen*

Att uppmärksamma denna period

NÄR?	VEM?	VAD?
VFU 3: Termin 3 F-3: SV 3 veckor	Specialpedagoger, speciallärare, språkstöd och annat stöd för elever med olika funktions- variationer.	Visa hur ett åtgärdsprogram kan se ut, hur man arbetar med kartläggningar, extra anpassningar, hur man arbetar förebyggande mot läs och skrivsvårigheter, hur en utredning går till.
	SvA-lärare	Hur arbetar ni med SVA? Vem ansvarar? Resurser? Vad förväntas av alla lärare?
	Handledare	Visa hur man kan arbeta med terminsplaneringar och lektionsplaneringar.

Sammanfattning

- **Studenten är delaktig i allt** som ingår i handledarens uppdrag, och följer hela arbetsdagar i samtliga ämnen och arbetsuppgifter (utom förtroendetiden – då kan stud. ha egen förberedelse).
 - Arbetstiden är **40 timmar/vecka** och då ingår tid för studentens eget för- och efterarbete, uppföljande samtal och eventuell studiedag.
 - Studenten ska genomföra **samtliga 15 dagar**. Kom överens om tid för igentagning vid kortare frånvaro.
 - Vid eventuell längre frånvaro, frågor eller problem kontaktas aktuell VFU-samordnare/VFU-koordinator och kursansvarig.
-

Prata med personalen på fritids/frita

Samarbeta med kollegor

Fixa i klassrummet

Delta på A-lagsmöte eller konferens

Hantera konflikter, möta i korridor

Rätta och dokumentera

Vara rastvärd/
vara ute på rast

Leta efter en borttappad mössa

Skriva veckobrev och incidentrapport

Kopiera material

En alldeles vanlig
lärardag/vecka

Äta pedagogiskt,
vara med i matsalen

Ha kontakt med vårdnadshavare

Planera lektioner

Leta material till undervisningen

Hantera teknikstrul

Läsa på om kursplaner eller nationella prov

Genomföra lektioner

Läsa på inför nytt arbetsområde

Trösta ledsen elev, leta efter plåster

Kursmål TDLF

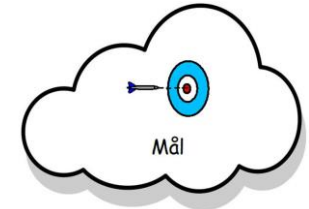
Tillämpade didaktiska lärarförmågor

3 hp

U - G - VG

Kursmål 1 didaktisk förmåga

Planera en begränsad lektionsserie inom ett arbetsområde som innefattar läsning och skrivning utifrån gällande styrdokument för grundskolan och med beaktande av didaktiska teorier.

Diskutera
din/studentens
planeringen innan
genomförandet.

Didaktiska frågor vid planering

- VAD ska eleverna lära sig? Vad är undervisningens mål? Vad ska undervisningen innehålla? Vilket material behövs? När och hur ska det delas ut?
- VARFÖR ska eleverna lära sig detta?
- HUR ska eleverna arbeta? Hur ska läraren arbeta?
- VARFÖR ska arbetet ske på detta sätt?

- VEM, MED VEM, NÄR, VAR, HUR LÄNGE...

Använd det du läst
och gjort i kursen.
Förankra alltså i teori.

Undervisningsmetoder – HUR?

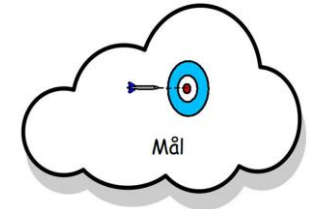

- *Förmedlande/förklarande metoder*
instruktioner, genomgångar, läsning, berättelser...
- *Undersökande/problembaserade metoder*
undersökningar, laborationer, intervjuer...
- *Interaktiva metoder*
samtal, diskussion, par- och grupparbete...
- *Gestaltande metoder*
lek, drama, bild, musik, teater...

Balans
Variation
Interaktion
Kreativitet

Kursmål 2 didaktisk förmåga

Genomföra och leda planerad lektionsserie inom ett arbetsområde som innefattar läsning och skrivning.

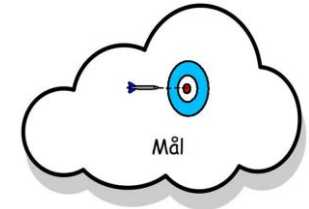
Viktigt att studentens ämneskompetens framgår, och...

... att användandet av svenska i tal och skrift fungerar, till exempel forma bokstäverna, kunna språkljuden, stava korrekt osv

Filma gärna flera tillfällen!

Kursmål 3 didaktisk förmåga

Utvärdera och följa upp planerad och genomförd undervisning och reflektera över elevernas lärande.

Observera och reflektera kring
elevernas lärande och dina
egna/studentens lärarförmågor.
Dokumentera

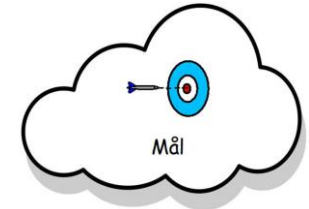
Uppföljning och reflektion

- Vad som gick bra/mindre bra? Varför?:
 - Det didaktiska upplägget (material, variation, struktur...)
 - Ledarinsatsen (ämneskompetens, tydlighet...)
 - Elevinteraktionen (aktivitet, engagemang och talutrymme)
 - Individanpassningen, differentieringen
 - Elevernas lärande
- Vad är nästa steg?

Diskutera tillsammans
vid uppföljande samtal.

Kursmål 4 didaktisk förmåga

Diskutera kartläggning och bedömning av läs- och skrivutveckling.

Både formativ och summativ bedömning. I kursen har vi också tagit upp ett dagligt, diagnostiskt förhållningssätt.

OBS! Studentens examinerande kartläggningsuppgift görs utan hl och på fältstudiedagar.

Omdömesformuläret – kursmål 3

KURSMÅL DIDAKTISK FÖRMÅGA	STUDENTEN UPPFYLLER GRUNDLÄGGANDE KRITERIUM:	STUDENTEN UPPFYLLER HÖGRE KRITERIUM:	STUDENTEN UPPFYLLER EJ KRITERIUM
3. Utvärdera och följa upp planerad och genomförd undervisning och reflektera över elevernas lärande	☐ Studenten utvärderar tillsammans med handledaren sina planeringar och sitt genomförande i relation till styrdokument och ämnesdidaktiska överväganden		☐ Uppfyller ej kriteriet
	☐ Studenten reflekterar kring styrkor och svagheter i sin undervisning och sitt ledarskap i relation till elevernas lärande		☐ Uppfyller ej kriteriet
	☐ Studenten följer upp och ger konstruktiva exempel på hur planeringar, genomförande och anpassningar kan utvecklas för att öka elevernas lärande, med stöd i styrdokument och/eller ämnesdidaktiska teorier	☐ Studenten följer upp och ger konstruktiva och välgrundade exempel på hur planeringar, genomförande och anpassningar kan utvecklas för att öka elevernas lärande, med stöd i styrdokument och/eller ämnesdidaktiska teorier	☐ Uppfyller ej kriteriet

Här förtydligar du ditt omdöme med konkreta exempel på handlingar som studenten har utfört.
(ta gärna hjälp av nr 3 i *Känneteckenstabellen* där de olika kunskaperna/förmågorna konkretiseras):

Högre nivå ska verkligen avspegla extra goda förmågor.
Diskutera tillsammans på skolan var nivån ligger.

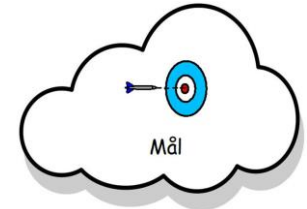
Kursmål TSLF

Tillämpade sociala lärarförmågor

1,5 hp

U – G

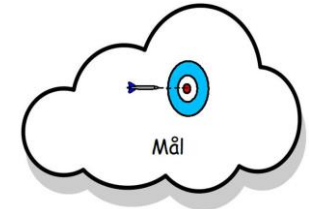
Kursmål 5 social förmåga

Kommunicera och interagera med elever i olika sammanhang.

Tänk på röst,
kroppsspråk, mimik
att anpassa, fånga
intresse osv.

Ta hjälp av omdömeformuläret
och dokumentet *Kännetecken*
lärarförmågor.

Kursmål 6 social förmåga

Ta initiativ i den pedagogiska verksamheten.

Även utanför
klassrummet, t.ex. på
skolgården, i
kapprummet, matsalen,
personalrummet...

Diskutera tillsammans med hl vad
det innebär och vad du som student
förväntas göra. Se exempel i
Kännetecken lärarförmågor.

Omdömesformuläret – kursmål 5

KURSMÅL SOCIAL FÖRMÅGA	STUDENTEN UPPFYLLER GRUNDLÄGGANDE KRITERIUM:	STUDENTEN UPPFYLLER EJ KRITERIUM
5. Kommunicera och interagera med elever i olika sammanhang	☐ Studenten kommunicerar begripligt och respektfullt med elever i olika sammanhang ☐ Studenten interagerar med elever i olika sammanhang och hanterar på ett lämpligt och ansvarsfullt sätt sina relationer till elever	☐ Uppfyller ej kriteriet ☐ Uppfyller ej kriteriet

Här förtydligar du ditt omdöme med konkreta exempel på handlingar som studenten har utfört.
(ta gärna hjälp av nr 6 i *Känneteckenstabellen* där de olika kunskaperna/förmågorna konkretiseras):

Underlätta examinatorns betygssättning genom att kommentarerna exemplifierar ditt X

Var uppriktig! OM studenten inte uppnår kriterierna ännu, markera till höger. Då ges mer tid och träning.

HL, ta kontakt om du behöver stöd. Annika tar kontakt vid oklarheter.

Omdömesformuläret

- Konkretiserar kursmålen. *Kännetecknen lärarförmågor* finns som stöd.
- Utgör underlag för examinatorns (Annikas) *summativa betygssättning*
- Handledare:
 - Utgå från kriterierna under de fortlöpande *formativa samtalen*. Var konkret, uppriktig, saklig och stöttande.
 - Sätt X i den ruta som stämmer bäst och ge konkreta, *summativa* exempel som stämmer överens (även vid När ej).
 - Delge studenten slutomdömet.
 - Lämnas efter 15 genomförda dagar (senast i vecka 49).

Trepartssamtal 😊

Vecka 47/48

Trepartssamtalen alt. tvåpartssamtal

- Alla detaljer finns i studiehandledningen/hl-brevet.
 - Hälften får besök under hösten, övriga i vår (matte-vfu).
 - *Campusläraren kontaktar studenten* via mejl ([håll utkik](#)) och bokar tid inför besöket – se listan på Lisam samt →
 - Förbered genom att filma en undervisningssekvens, skriva reflektionsdokument (stud. lägg in på Lisam) och skatta lärarförmågorna (både student och hl).
 - Studenten leder samtalen och ansvarar för fördelning av tiden, enligt ”mallen”.
 - Campusläraren och HL bidrar med sina synpunkter.
 - Campusläraren sammanfattar, främst *formativt*.
 - Gör på samma sätt i tvåpartssamtalen om ni har det.

Trepartssamtal, v.47- början av v.48

Campuslärare	Skola
Annika Mindedal	Jurslaskolan (2), Skogsborgssk. (4) Nyhemssk. (1)
Christina Aminoff	Brokinds skola (3)
Marie Jonsson	Södra skolan (4), Tanneforsskolan (2)
Caroline Appelgren	Malmslättsskolan Kärna (4), Västra Husby skola (2)
Åsa Järnvall	Skarphagsskolan (4)
Ulrika Ekstrand	Svärtingehus (2)
Carin Ek-Eskilsson	Bäckskolan (3), Veta skola (3)
Ida Mejsholm	T1-skolorna (4), Björkhagask. (1), S:t Perssk. (1)

Samtalen sker digitalt via Zoom. Även under dagtid!

Kartläggningssuppgiften

Datinsamling vecka 46-48 + 49-50 (51)

Kartläggning – datainsamling i klassen

- Kartläggning av den skriftspråkliga miljön samt två elevers läs- och skrivkunskaper i *nuläget*.
- Studenten ska *helt på egen hand* samla in aktuellt underlag. Inga gamla texter eller ”prov” ska användas.
- Observationer av miljön och eventuell insamling av elevtexter kan ske under VFU-perioden, men det ska inte ta tid från VFU-uppgiften!
- Kartläggningen av två elevers läs- och skrivkunskaper görs främst under fältstudiedagar i v.49-50 (51).
- Du som handledare behöver bara hjälpa till att utse två elever som kommit olika långt i sin utveckling.

Tack för mig och ha en
bra VFU-period!

Annika

Några filmtips

- [Checklista för språkutvecklande lektion](#) (4 min)
- [Läsa och skriva i alla ämnen](#) (8 min)
- Du/ni kan senare också titta på:
 - [Ta rätt beslut i klassrummet](#) (10 min) John Steinberg, fil.dr.
 - [Så blir du en skicklig ledare i klassrummet](#) (14 min) Marcus Samuelsson, professor
 - [Därför ska du tänka på klassrummet](#) (10 min) Ann-Marie Körling, lärare, författare
 - [Lärlabbet UR play](#) [Lärlabbet student](#)